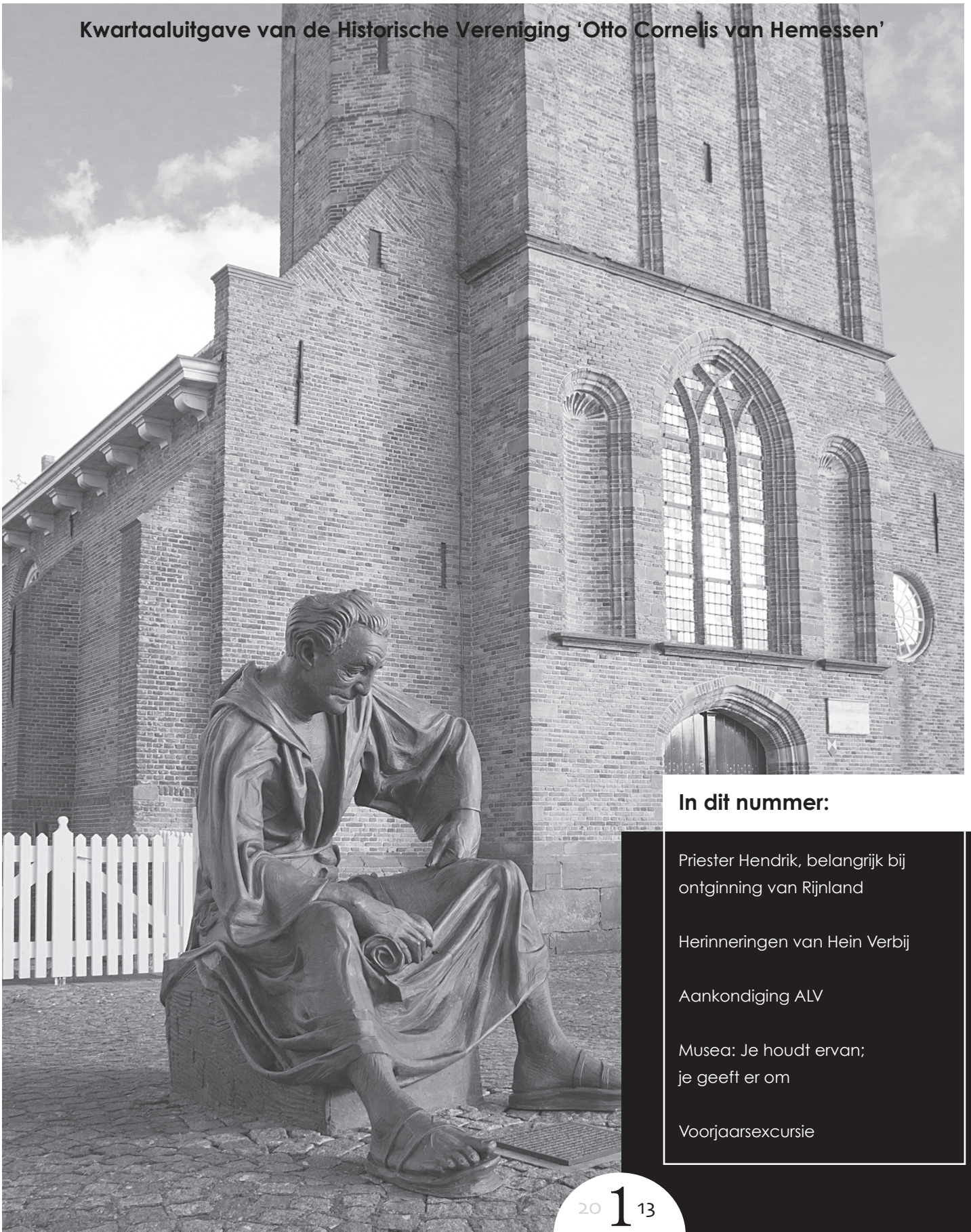

de Jacobs ladder

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'

In dit nummer:

Priester Hendrik, belangrijk bij
ontginning van Rijnland

Herinneringen van Hein Verbij

Aankondiging ALV

Musea: Je houdt ervan;
je geeft er om

Voorjaarsexcursie

Bij de voorplaat

Priester Hendrik speelde een grote rol bij de ontginning van Rijnland (foto van het beeld in Rijnsaterwoude door Hugo Tander)

33e jaargang nr. 1, januari, februari, maart 2013

Erelid

- D. Brouwer de Koning, oud-burgemeester van Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)

Voorzitter

- Ben Beukenholdt, Thuisweide 30, 2481 BK Woubrugge, telefoon 0172-519247, e-mail benbeukenholdt@hotmail.com

Secretaris

- Arjen Schreuder, Sterrenkroos 23, 2481 CM Woubrugge, telefoon 0172-518586, e-mail arjenschreuder@casema.nl

Penningmeester

- Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, telefoon 071-5018645, e-mail tjerkhiddes@kpnplanet.nl

Bestuursleden

- Ewout van der Dussen
- Nico van Hemessen
- Thea Kok-Lansbergen
- Peter de Lange
- Ellen Wijsman

Redactie

- Ewout van der Dussen
- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie), Emmalaan 74, 2481 BB Woubrugge, telefoon 0172-518585, e-mail: uitgelezen.teksten@inter.nl.net
- Arjen Schreuder

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Halfweg

Aan dit nummer werkten mee

J.J.J. M. Beenakker
Jaap N. Haasbroek
Ton Meester
Frits Rohling

Foto's en illustraties

Archief J.J.J.M. Beenakker
Clemens Beenakker
Collectie Jan Stigter
Thea Kok-Lansbergen
Hugo Tander

Fotobewerking

Hugo Tander

www.hemessen.nl

• • • • •

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlengen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade.

Contributie

Wilt u de Jacobs ladder voortaan ook graag elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Arjen Schreuder.

De contributie bedraagt € 13,- per jaar; en € 17,- voor hen die dit blad per post ontvangen. Te voldoen op onze rekening bij de Regiobank, nummer 85.00.17.416 t.n.v. Penningmeester Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen', Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade

ISSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de voorzitter

De eerste maand van het jaar is alweer historie en nu wordt het tijd voor de lente.

Natuurlijk kunnen er nog frisse dagen komen, maar toch..

Wat deze Jacobs ladder betreft: die staat weer vol met interessante artikelen. U gaat er vast weer van genieten. Uw bestuur is intussen druk bezig met het voorbereiden van een nieuwe excursie. Deze keer niet in het najaar, maar in het voorjaar en wel op zaterdag 11 mei. Zie het artikel op pag. .. van deze Jacobs ladder, met meer informatie. We wachten in spanning uw reacties af.

We weten nog steeds niet goed waarom er zo weinig belangstelling was voor de excursie vorig najaar. Was het de prijs, de dag of het onderwerp? In elk geval doen we het nu iets anders: weer op zaterdag, en we trachten de prijs zo laag mogelijk te houden.

Ook in dit blad de aankondiging van onze jaarlijkse Algemene Leden Vergadering, op 23 mei in café Die Twee. We denken daarvoor een heel interessante inleider te hebben gevonden. U komt toch ook? U merkt: we zijn lekker doende.

Mooie groet en veel leesplezier.

Ben Beukenholdt

ALGEMENE LEDENVERGADERING OP DONDERDAG 23 mei 2013

met lezing over Rijnlandse dialecten

Locatie café 'Die Twee' (sporthal), Bateweg 78, Woubrugge

Aanvang 20.00 uur

AGENDA

1. Opening
 2. Ingekomen stukken en mededelingen
 3. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 10 mei 2012
 4. Jaarverslag van de secretaris
 5. Jaarverslag van de penningmeester
 6. Verslag kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie
 7. Begroting 2013 - 2014
 8. Rondvraag
 9. Sluiting
- Pauze

LEZING (ca. 20.30 uur) door drs. Stephan de Vos over het Rijnlands dialect waaronder dat van Woubrugge en Hoogmade, zoals hij die in gesprekken heeft gehoord. Binnen het Rijnlands dialect zijn er nog verschillen.

De Vos is neerlandicus en afgestudeerd in dialecten. 'Dialecten zijn niet minder dan een taal. Dialecten waren er eerder.'

Inhoudsopgave

- Priester Hendrik
- Financieel jaarverslag 2013
- Aankondiging ledenvergadering
- Verslag secretaris 2012
- Herinneringen van Hein Verbij
- Musea: Je houdt ervan; je geeft er om
- Films op website van museum
- Voorjaarsexcursie

Foutje..

Een oplettende lezer maakte ons erop attent dat de kerstkaart die wij verstuurden onjuiste informatie bevat. Wij meldden dat het winterse plaatje omstreeks 1925 gemaakt was. Die wijsheid haalden we (net als de foto trouwens) uit het boekje 'Oude prentkaarten vertellen over Hoogmade en Woubrugge' door J.W. van Zwieten, uitgegeven in mei 1970. Dat niet alles wat gedrukt staat waar is werd weer eens bewezen: de kerk op de foto zag er pas in 1931/32 zo uit, en het huis uiterst rechts is pas in 1937 gebouwd....

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Historische Vereniging ‘Otto Cornelis van Hemessen’ 10 mei 2012 in café die Twee

Aanwezige leden (buiten het bestuur): 31

1. Opening

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn geen voor de vergadering relevante stukken binnengekomen.

Samenstelling bestuur: de voorzitter meldt dat het bestuur van de vereniging volgens de statuten bestaat uit vijf leden, die voor een periode van maximaal drie x drie jaar daarin zitting hebben. Degenen, die boven dat aantal de bestuursvergaderingen bijwonen, worden beschouwd als actieve vrijwilligers. Dit geldt momenteel voor *Peter de Lange* en *Ellen Wijsman*. De vergadering stemt in met deze constructie.

Er wordt gewerkt aan een samenwerkings-constructie tussen de vereniging en de stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed in Jacobswoude. In de stichting zijn de collecties van *Jan Stigter* en het gemeentemuseum ondergebracht. De stichting beschikt niet over inkomsten. Het bestuur komt met een voorstel om al dan niet jaarlijks een bepaald bedrag over te maken naar de stichting. De vergadering stemt hiermee in.

Op stapel staande activiteiten:

- onderzoek naar dialecten in het Rijnland;
- mogelijk een fotoboek over Hoogmade;
- een verhaal over de Piestpolder;
- de waterrecreatiedag 2012, waar de vereniging zich presenteert, vindt plaats op 16 juni;
- een excursie staat gepland op 28 september.

3. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 26 mei 2011

Geen opmerkingen.

4. Jaarverslag van de secretaris

5. Jaarverslag van de penningmeester

Beide verslagen worden voorgelezen. Er zijn geen opmerkingen.

6. Verslag kascontrolecommissie en benoeming nieuwe kascontrolecommissie

Christian Malin meldt dat hij samen met *Anneke Zwart* de kas heeft gecontroleerd en akkoord bevonden. Hij stelt voor het bestuur daarvoor decharge te verlenen, hetgeen onder applaus gebeurt. Beide personen zijn bereid te fungeren als kascontrolecommissie voor volgend jaar.

7. Begroting 2012 - 2013

De penningmeester licht toe dat gestegen kosten teruggevoerd kunnen worden op meer uitgaven voor de Jacobs ladder. Hij meldt daarnaast dat de vereniging is overgegaan van de Rabobank naar de Regiobank.

- *Rinus Rodenburg* stelt voor de uitgave van de Jacobs ladder te digitaliseren.

De vergadering reageert verdeeld tussen alleen papier, alleen digitaal en beide.

Het voorstel zal worden onderzocht, mogelijk via een enquête onder de leden.

- *Rinus Rodenburg* stelt voor om de huidige computer voor digitalisering in het algemeen, zoals fotocollecties en museumitems, te vervangen door een nieuwe.

De vergadering gaat akkoord (kosten ca. € 500,-).

8. Relatie Vereniging met de Stichting tot behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude

Zie agendapunt 2.

9. Rondvraag

- *Jo Gosen* zegt naar aanleiding van de dodenherdenking meer te willen weten over Woubrugge in oorlogstijd. Het bestuur neemt dit mee (er bestaat overigens een inmiddels uitverkocht boek over het dorp in oorlogstijd).

- *Rinus Rodenburg* vraagt naar de originele 8 mm-film van de zangvereniging uit de jaren 60, omdat deze naar zijn mening enkele passages bevat die op de video ontbreken en met de huidige techniek wel zijn weer te geven. Het bestuur moet daarop het antwoord schuldig blijven.

10. Sluiting

Na de vergadering verzorgt *Eb v.d. Vechte* een algemeen gewaardeerde lezing over de banken in Woubrugge. In de Jacobs ladder nr. 3 van 2012 is daarover een artikel verschenen.

Balans per					
	31-dec-2012	31-dec-2011		31-dec-2012	31-dec-2011
	-----	-----		-----	-----
Voorraad			Eigen Vermogen:		
Voorraad boeken	€ 1.900,00	€ 1.900,00	Vermogen	€ 6.707,00	€ 6.505,00
			Resultaat	€ 241,00-	€ 711,00-
Vorderingen			Reserves		
Contributies	€ 151,00	€ 99,00	Reserve uitgaven	€ 8.622,00	€ 8.968,00
Advertenties	€ 150,00	€ -			
Liquide middelen:			Kortlopende schulden		
Kasgeld	€ 458,00	€ 2,00	Nog te betalen		€ 351,00
Regiobank	€ 29,00	€ 1,00			
Regiobank sparen	€ 12.400,00	€ 13.000,00			
ING Postbank		€ 111,00			
	-----	-----		-----	-----
	€ 15.088,00	€ 15.113,00		€ 15.088,00	€ 15.113,00
	=====	=====		=====	=====

Resultatenrekening					
	2012	2011		2012	2011
	-----	-----		-----	-----
Inkomsten:			Uitgaven:		
Contributies	€ 5.027,00	€ 4.927,00	Publicaties Jacobs ladder	€ 3.830,00	€ 3.520,00
Rente bank	€ 234,00	€ 215,00	Kerstkaarten	€ 441,00	€ 434,00
Excursies	€ 402,00	€ 1.350,00	Portkosten publicaties	€ 1.418,00	€ 960,00
Diversen inkomsten	€ 734,00	€ 64,00	Excursies	€ 362,00	€ 1.587,00
Open dag waterrecreatie	€ 132,00		St. Dorp Stad en Land		€ 595,00
Subsidie gemeente	€ 845,00	€ 845,00	Beamer		€ 468,00
Advertenties	€ 300,00	€ 300,00	Kosten vergaderingen	€ 180,00	€ 170,00
	-----	-----	Kosten lezingen	€ 291,00	
	€ 7.674,00	€ 7.701,00	Kosten bank	€ 45,00	€ 132,00
			Algemene kosten	€ 182,00	€ 691,00
Verkoop boeken	€ 785,00	€ 242,00	Overige publicaties	€ 374,00	
Publicaties museum	€ 200,00		St. Cult. Erfg. J'woude	€ 300,00	
af: Inkoopwaarde	€ 374,00-	€ 97,00-	St. Cult. Erfg. J'woude	€ 500,00	
af: Presentatiekosten	€ -	€ -	Folders en convocaties	€ 137,00	
	-----	-----	Website	€ 108,00	
	€ 611,00	€ 145,00	Kersttentie	€ 150,00	
			Kantoorbenodigheden	€ 208,00	
	-----	-----			
	€ 8.285,00	€ 7.846,00	Resultaat boekjaar	€ 241,00-	€ 711,00-
	=====	=====		-----	-----
				€ 8.285,00	€ 7.846,00
				=====	=====

Werkelijk 2012 - Begroting 2013

	werkelijk 2012	begroting 2013		werkelijk 2012	begroting 2013
Inkomsten:			Uitgaven:		
Contributies	€ 5.027,00	€ 5.000,00	Publicaties Jacobslander	€ 3.830,00	€ 3.750,00
Rente bank	€ 234,00	€ 200,00	Kerstkaarten	€ 441,00	€ 300,00
Excursies	€ 402,00	€ 1.750,00	Portkosten publicaties	€ 1.418,00	€ 1.250,00
Diverse inkomsten	€ 734,00	€ 500,00	Excursies	€ 362,00	€ 1.750,00
Open dag waterrecreatie	€ 132,00	€ 200,00	Kosten vergaderingen	€ 180,00	€ 200,00
Subsidie gemeente	€ 845,00	€ 761,00	Kosten lezingen	€ 291,00	€ 143,00
Advertenties	€ 300,00	€ 450,00	Kosten bank	€ 45,00	€ 50,00
	-----	-----	Algemene kosten	€ 182,00	€ 150,00
	€ 7.674,00	€ 8.861,00	Overige publicaties	€ 374,00	€ 200,00
			St. Cult. Erfg. J'woude	€ 800,00	€ 800,00
Verkoop boeken	€ 785,00	€ 500,00	Folders en convocaties	€ 137,00	€ 100,00
Publicaties Museum	€ 200,00	€ 70,00	Website	€ 108,00	€ 110,00
af: Inkoopwaarde	€ 374,00-	€ 228,00-	Kerstattentie	€ 150,00	€ 150,00
af: Presentatiekosten	€ -	€ -	Kantoorbenodigdheden	€ 208,00	€ 100,00
	-----	-----			
	€ 611,00	€ 342,00	Resultaat boekjaar	€ 241,00-	€ 150,00
	-----	-----		-----	-----
	€ 8.285,00	€ 9.203,00		€ 8.285,00	€ 9.203,00
	=====	=====		=====	=====

Priester Hendrik-
de ontginning van Rijnland door een Hollandse pionier in het Alte Land

door Dr. J.J.J. M. Beenakker (historisch geograaf en tot voor kort verbonden aan de Universiteit van Amsterdam).

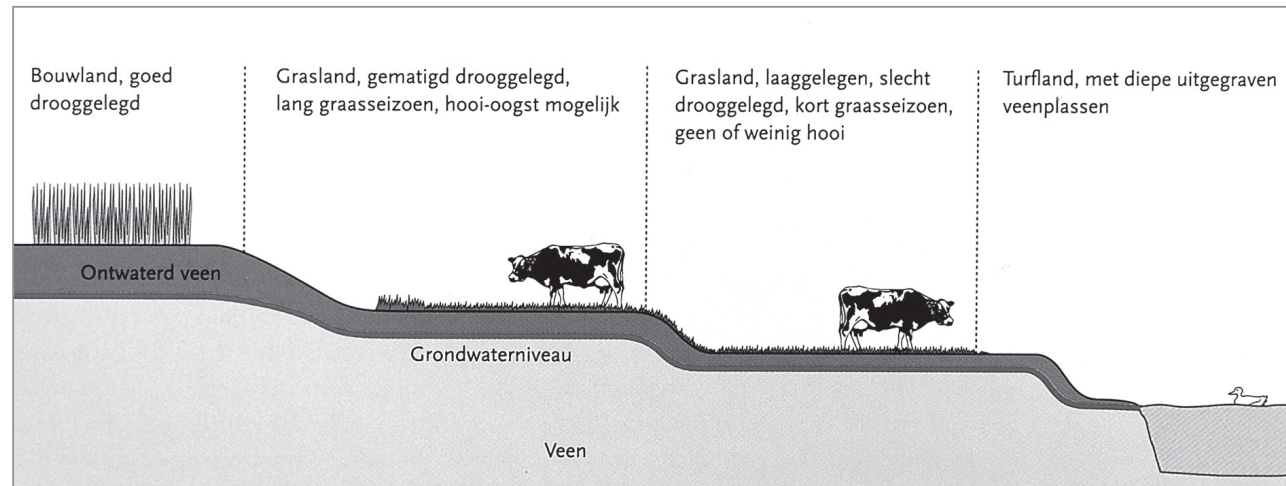
Priester Hendrik heeft 900 jaar geleden het contact tussen Leimuiden, Rijnsaterwoude en Woubrugge met het Alte Land tot stand gebracht. Het Alte Land ligt ten zuidwesten van Hamburg langs de oever van de Elbe tussen de stadjes Stade en Buxtehude. Het is het grootste fruitteeltgebied van West-Europa, vooral appels en kersen. In 1956 werd de verbinding tussen beide gebieden door de rechtshistoricus prof. dr. Hendrik van der Linden en de Kulturverein Steinkirchen ontdekt. Men spreekt in Duitsland van de Hollerkolonisation: het gebied waar de Hollanders het gebied ontgonnen hebben. De landschappelijke structuur van het gebied herinnert nog steeds aan de Hollandse kolonisten die in de middeleeuwen met hun 'moderne' ontginningsmethode het Alte Land hebben opengelegd. Inmiddels staat naast de Woudse Dom in Rijnsaterwoude het standbeeld van ene priester Hendrik en eenzelfde beeld vinden we in het dorpje Steinkirchen bij de St. Martini-et-Nicolai kerk. In dit artikel gaan we in op de betekenis van deze priester.

Van veenwildernis tot landbouwgrond
Zo'n 900 jaar geleden bestond al uitgebreid handelsverkeer tussen delen van Europa. Vrachtvaarders voeren over de Noordzee en de Oostzee. De handel was in handen van Friezen, Scandinaviërs en Vlamingen. Kooplieden uit Hamburg en Bremen verwierven in de loop van de jaren een steeds groter aandeel in de handel. Vanuit de handelsnederzettingen langs de kust trokken zij verder het binnenland in. Zo maakten zij kennis met het aanvankelijk ontoegankelijk Hollands-Utrechtse veengebied dat de Hollanders in graanakkers en weiland hadden veranderd. Hoe hebben zij dat in betrekkelijk korte tijd voor elkaar gekregen?

In de vroege middeleeuwen bestond West-Nederland grotendeels uit een uitgestrekte veenwildernis. Dwars door deze woestenij kronkelden traag stromende riviertjes. Zo lag de huidige gemeente Kaag en Braassem omstreeks het jaar 500 n.C. in een landschap dat werd gekenmerkt door rietvelden, moerassen, broekbossen, hoogveenbulten en door veenstroompjes zoals de Eslike en de Leithe. Grote meren zoals de Kagerplassen, het Braassemmeer of het Haarlemmermeer bestonden toen nog niet of nauwelijks. De veenwildernis had geen enkele economische betekenis. Slechts hier en daar drongen mensen vanuit de hoge kleioevers langs de Oude Rijn het veen binnen om honing te verzamelen, kruiden te plukken of te vissen. Na de Romeinse tijd nam de bevolking toe. Men ging op zoek naar nieuwe plekken om te wonen. Boeren trokken de uitgestrekte veengebieden in om het land geschikt te maken voor akkerbouw en veeteelt.

De oudste veenontginningen dateren uit de periode 500 – 800 n.C. en lagen in de omgeving van Texel. De eerste kolonisten trokken naar deze streek vanwege de nabijheid van de zee. Langs de randen van het veen was door de insnijding van zeegeulen al enigszins een natuurlijke ontwatering ontstaan. Hierdoor had zich in de bovengrond een stevige zode kunnen vormen zodat de grond ook voor akkerbouw kon worden gebruikt. Om een ongerept veengebied te kunnen ontginnen, is namelijk een grondwaterspiegelverlaging van een halve tot één meter noodzakelijk. De bovenzijde van het veen verdroogde en de opslag en ruigte werden verbrand. De kwaliteit van de grond werd verbeterd door het opbrengen van slootbagger vermengd met stalmest.

<< Artist impression van een veengebied /veen ontginning (Foto: Thuis in de Zuidplas, p. 7).

Maaiveldddaling en veranderd grondgebruik in een veenontginningsgebied (Foto: Thuis in de Zuidplas, p. 10.)

De boerderijen in de Texelse veengebieden waren vanwege de slappe ondergrond opgetrokken van licht materiaal. Over het algemeen bestond een boerderij uit één gebouw. De woningen waren van hout, met een wand van vlechtwerk dat met een laag leem was dichtgemaakt. Mensen en dieren woonden onder één dak. Een boerderij bestond uit één vertrek om te wonen en te slapen. Hier bevond zich ook de stookplaats waar de maaltijd werd bereid. Aan de woonruimte grensde de stal. Zo profiteerden in de winter de bewoners van de warmte van het vee. Het dak was met riet of plaggen gedekt. De bewoners verbouwden gierst, spelt en peulvruchten. Bij de boerderij hoorden een moestuintje, een hoekje met wat kruiden en om de boerderij scharrelden kippen, schapen en geiten rond.

Waarschijnlijk in de 10e eeuw, maar zeker in de 11e eeuw is een begin met de ontginning en exploitatie van het Hollands-Utrechtse veengebied gemaakt. En daarmee komt het gebied van de gemeente Kaag en Braassem in beeld. De vroegste aanwijzing voor systematische veenontginning treffen we aan in de omgeving van Esselijkerwoude (Woubrugge), Rijsaterwoude en Leimuiden. Hier liggen de oudste veenontginningen van Rijnland. Deze veronderstelling berust op een oorkonde van de bisschop van Utrecht uit 1063 waarin de kapellen in deze dorpen als dochterkerken van de moederkerk in Kerkwerpe (Oegstgeest) worden vermeld.

Zij worden tevens genoemd in de elfde-eeuwse kerkenlijst van het klooster Echternach (in het huidige Luxemburg). In Zuid-Holland en Utrecht was de ontginning heel strak georganiseerd. Dit kon gebeuren, omdat al in het begin van de elfde eeuw het westelijk en oostelijk deel van het Hollands-Utrechtse veengebied onder het gezag van respectievelijk de graaf van Holland en de bisschop van Utrecht stonden. De krachtige leiding die van de overheid uitging, is van grote invloed geweest op de organisatie van het in cultuur brengen van het veen. Uit deze tijd stammen de veenontginningen die bekend staan onder de naam 'cope'.

De cope

Koning Otto III schonk in 985 het 'wildernisregaal', met andere woorden de onontgonnen gronden, in Holland aan Dirk II van Holland. In ongeveer dezelfde tijd kreeg bisschop Willem I het 'wildernisregaal' in het aangrenzende Sticht Utrecht in eigendom. Het ontginnen van dit veengebied is overal in het tegenwoordige Groene Hart vrijwel identiek verlopen. In de regel werkte een groep boeren samen. Er moest heel wat werk worden verzet alvorens op het land kon worden geakkerd. In oude rekeningen staan opbrengsten van rogge en gerst vermeld.

Een voorwaarde voor graanverbouw was zoals hiervoor opgemerkt een diepe ontwatering van het zompige veen. De ontginners moesten met een goed doortimmerd ontwaterings- en

afwateringssysteem het veen bewoonbaar maken en het ook zo zien te houden. In veel gevallen werd de veenwildernis vanuit een rivier(tje) of door het graven van een veenwetering of het aanleggen van een weg open gelegd. Langs zo'n ontginningsas werden op vaste afstanden van elkaar de boerderijen gebouwd. Haaks op die ontginningsas groeven de kolonisten evenwijdig aan elkaar een strak stelsel van greppels en sloten ten behoeve van de verlaging van de grondwaterstand. En dat alles gebeurde met schop en kruiwagen. De sloten moesten voldoende ruimte voor afwatering en waterberging geven om het akkerland vrij van wateroverlast te houden. Zo ontstonden langs een weg of een watergang lintvormige dorpen met aan weerszijden van de bewoningsas smalle, langgerekte percelen. Het resultaat was een regelmatig efficiënt ingedeeld landschap: een staaltje van middeleeuwse landschapsplanning.

Eenvoudige waterafvoer met behulp van een hoosvat (Foto: Thuis in de Zuidplas, p. 12.)

Het in cultuur brengen van het veengebied ging onvermijdelijk gepaard met maaiveldddaling. Het zakken van het maaiveld was het gevolg van twee processen, namelijk klink en oxidatie. Klink ontstaat wanneer bij een grondwaterpeilverlaging water aan het veen wordt onttrokken waardoor het volume van het veen afneemt. Het tempo van de maaiveldddaling wordt versneld door het gelijktijdig

plaatsvindende proces van verwerking en oxidatie. Na (kunstmatige) ontwatering kan zuurstof tot de bovenste veenlaag toetreden. De plantenresten verteren en worden onder opname van zuurstof geleidelijk omgezet in koolzuurgas dat in de lucht verdwijnt en in water dat wordt afgevoerd. Zo zijn in de loop van eeuwen dikke pakketten veen zelfs helemaal verdwenen waardoor veel (voormalige) veengebieden tegenwoordig een lage ligging hebben, vaak tot onder NAP.

Als gevolg van de maaiveldddaling was het iedere keer weer nodig de sloten verder uit te diepen. Bovendien was het noodzakelijk het ontgonnen land met een achterkade te beschermen tegen het afstromende water uit het nog niet ontgonnen hoger gelegen veen. Wanneer de boeren na verloop van tijd niet meer in staat waren de waterstand verder te verlagen, werd de grond voor graanteelt te nat en moesten zij hun akkerland opgeven. De akkers werden dan omgezet in grasland. Om nieuwe akkers aan te leggen gingen de boeren verder het veen in naar plekken waar het land nog niet zo ver was gedaald. Vervolgens werd een nieuw stuk van de aangrenzende veenwildernis voor akkerland geschikt gemaakt door bestaande sloten te verlengen en een nieuwe achterkade op te werpen. De boeren trokken steeds dieper het veen in totdat alle woeste veengrond was ontgonnen. Het hele ontginningsblok werd dan niet alleen met een achterkade, maar ook met lage kaden langs de zijgrenzen tegen wateroverlast beschermd. Het water werd zo afgeleid naar begrenzend sloten.

Om het ongecultiveerde veengebied te ontginnen, was samenwerking en planning noodzakelijk. Bij de uitgifte van de woeste gronden moesten percelen worden uitgemeten. Er werd gewerkt met standaardmaten, waardoor het regelmatige verkavelingspatroon ontstond. Zowel voor de lengte als voor de breedte van de te ontginnen stroken waren de kolonisten gehouden aan vaste maten. Voor de meting werd een meetkoord met een bepaald aantal 'koningsroeden' gebruikt. Deze maatvoering had de Hollandse graaf uit

De recognitiecijs bestond uit een muntje van één denier per hoeve, een destijds in Holland en Utrecht gangbaar muntstuk van geringe waarde. Volgens Van der Linden is dit totaalpakket al in het begin van de twaalfde eeuw geheel uitgekristalliseerd. Veel nieuwe nederzettingen kregen een naam waarin het bestanddeel 'cope' voorkomt, bijvoorbeeld Nieuwkoop, Williskop, Papekop, Boskoop, Heikoop en Teckop. Omstreeks 1100 waren alle woeste gronden in de omgeving van Esselijkerwoude, Rijsaterwoude en Leimuiden ontgonnen. Jonge boeren gingen op zoek naar nieuw land om te ontginnen. Dat werd gevonden in Noordwest-Duitsland langs de Elbe en de Weser. En daarmee begint in Das Alte Land de geschiedenis van priester Hendrik.

Priester Hendrik

In 1104 was Frederik I tot aartsbisschop van Bremen – Hamburg benoemd. Hij had de beschikkingsmacht over alle wildernis binnen zijn wereldlijk gezagsgebied. We mogen aannemen dat hij door middel van het handelsverkeer op de hoogte was van de expertise van de Hollanders ten aanzien van droogleggen en ontginnen. Hij willigde dan ook graag het verzoek van enkele Hollanders in om het zuidelijk Elbemoeras te ontginnen en te veranderen in goed akkerland. De uitgifte van onontgonnen land aan de Hollanders was extra aantrekkelijk voor de aartsbisschop want de kolonisten uit het westen vormden een prima tegenwicht tegen de Slavische dreiging uit het oosten.

In 1113 sloot de aartsbisschop een contract af met priester Hendrik en vijf leken. Hun namen zijn bekend: Helikinus, Arnoldus, Hiko, Fordolt en Referic. Uit onderzoek van Van der Linden blijkt dat zij afkomstig waren uit de omgeving van Esselijkerwoude, Rijsaterwoude en Leimuiden. We mogen aannemen dat priester Hendrik aan een of meer van de kerken in deze dorpen was verbonden. Het is niet bekend waar priester Hendrik vandaan kwam. Mogelijk heeft hij zijn opleiding in het klooster van Echternach genoten. Een andere mogelijkheid is dat hij in de abdij van Egmond heeft

gestudeerd. Dat was destijds het enige klooster in het graafschap Holland. Zoals gezegd waren priester Hendrik en zijn meereizende gezellen de organisatoren, de locatores. Waarschijnlijk zijn zij destijds met een kleine karavaan naar Duitsland vertrokken. Boerenzonen, jonge echtparen, avonturiers, enzovoorts namen afscheid van Leimuiden, Rijsaterwoude en Esselijkerwoude en gingen onder leiding van priester Hendrik op weg naar een nieuw bestaan. Misschien hadden ze samen enkele paard-en-wagens aangeschaft om hun bagage en zware werktuigen te vervoeren. In het Alte Land aangekomen gingen ze direct aan de slag. Zij werkten in ploegenarbeid. Een opperman regelde dat elke arbeider beurtelings groef en grond kruidde. Deze afwisseling was nodig omdat beide werkzaamheden niet even zwaar waren. Op deze manier kon in werktijd een maximale prestatie worden geleverd. De ploegen arbeiders woonden tijdelijk in provisorische barakken. Daar golden allerlei ongeschreven regels met betrekking tot rusttijden, hygiëne, etcetera.

Het beeld van Priester Hendrik in Rijsaterwoude bij de Dom is een kopie van het beeld in Steinkirchen van kunstenaar Carsten Eggers; het is op 8 september 2001 geplaatst. Van links naar rechts: burgemeester van Steinkirchen, Prof. Van der Linden, (toenmalig) burgemeester D. Brouwer de Koning en mevr. Marks, voorzitter van de Kulturverein Steinkirchen. (fotograaf onbekend).

Vlaanderen meegenomen. Waarschijnlijk was deze maat ontleend aan de Karolingische vorsten die ze weer van de Romeinen hadden overgenomen. In het Hollands-Utrechtse veengebied werd ook wel de lengtemaat 'voorling' gebruikt. Soms staat er 'vore lang'. En dat verraaft dat het bij zo'n voorling ging om de afstand die de boer al ploegend aflegde alvorens met zijn gespan rechtsomkeert te maken. De afstand tussen de boerderijen op de ontginningsas bedroeg standaard circa 110 meter, terwijl de diepte van de opstrek werd vastgesteld op circa 1250 meter. De bedrijven hadden daardoor een omvang van ongeveer 14 ha. Door deze wijze van ontginnen kwamen al in de 10e eeuw Esselijkerwoude en enige decennia later Rijsaterwoude en Leimuiden op de kaart. Een geïsoleerde late ontginning was Hoogmade (1252). Het land grenzend aan de Kagerplassen is vanwege de extreem natte omstandigheden eveneens relatief laat ontgonnen.

Vaak stond een zogeheten locator (projectontwikkelaar zouden we nu zeggen) aan het hoofd van een groep kolonisten. Hij organiseerde de ontginning. Deze zakelijk leider moet een invloedrijk en bemiddeld man zijn geweest. Hij stond met eigen vermogen borg voor het welslagen van de onderneming. In de eerste jaren van de ontginning schoot hij de aanloopkosten voor en zorgde ook voor de leeftocht van de kolonisten. Gezien de grote investeringen en de mogelijke financiële risico's moesten de locatores toch wel het vooruitzicht op een goed rendement hebben. Dat bestond dan ook in de vorm van het recht op tienden (een soort

belasting in natura), het ambt van schout met het recht de boetes te innen, een groot stuk grond binnen de concessie, bevoegdheden en andere voorrechten. De wederzijdse verplichtingen tussen ontginners en uitgevers van de grond waren in duidelijk omschreven regels vastgelegd. In dit verband wordt gesproken over 'cope-ontginningen'. In de middeleeuwen had cope een ruimere betekenis dan het moderne koop en verkoop met een geldsom als tegenprestatie. Cope slaat op de afspraken die tussen de ontginners en de bisschop van Utrecht of de graaf van Holland waren gemaakt ten aanzien van de omvang van de ontginning, de stichting van een parochiekerk, de betalingen en de rechtspositie van de boeren. Door betaling van een recognitiecijs (het Latijnse recognare betekent erkennen) aan de bisschop of graaf erkende de koper het overheidsgezag.

Oorkonde van aartsbisschop Frederik I van Bremen/Hamburg met Heynricus sacerdos (priester Hendrik) (Foto: Clemens Beenakker).

Priester Hendrik had met de aartsbisschop een copecontract afgesloten. In Duitsland was zodoende sprake van dezelfde ontginningsmethodiek en rechtspositie als 'thuis'. Daarom vinden we ook in het Alte Land dorpsnamen met het bestanddeel cope: Francop, Nincop en Ladekop. De kolonisten betaalden jaarlijks één denier per hoeve waarmee ze het aartsbisschoppelijke gezag erkenden. In ruil voor de ontginningen kregen de kolonisten allerlei voorrechten van de aartsbisschop. In ruil voor erkenning en belastingplicht verwierven de eigenaren zich de status van 'vrije boer'. Priester Hendrik en zijn mannen konden de stichting van honderden hoeven en de nodige kerken op hun programma zetten. Ook kregen zij de toezegging dat de te stichten godshuizen 'eigen kerken' van priester Hendrik zouden worden. Reeds twintig jaar later blijken er diverse Holländerdörfer te bestaan. Als eerste in Steinkirchen, in de streek onder Hamburg dat later de naam het Alte Land zou krijgen.

Dit jaar (2013) is het 900 jaar geleden dat Priester Hendrik met deze vroege kennisexport de eerste was die Hollandse waterstaatstechniek en watermanagement buiten de landsgrenzen in praktijk bracht. Vanuit het Alte Land hebben de Hollandse waterbouwkunde en ontginningstechniek zich verder naar het noorden en oosten verspreid. Over de Elbe, in Sleeswijk Holstein bijvoorbeeld, treft men cope-dorpsnamen en de regelmatige verkaveling met standaardmaten aan. Zo ook in Polen.

De dorpsnaam herinnert aan de Hollandse ontginning in Polen

Kolonisatie

Het onderzoek naar de vele 'olederski' (=Holland) nederzettingen in Polen staat nog in de kinderschoenen. Kleine groepen kolonisten vestigden zich al in de 13e eeuw in de delta van de Weichsel (Wisla). De vestiging van Hollanders heeft zich voortgezet tot in de 19e eeuw. Deze kolonisatie ging gelijk op met de ontwikkeling van de Baltische havens en zeehandel, waarin de Hollanders en Vlamingen sedert de 15e eeuw een groot belang bezaten. De kolonisten behielden dezelfde rechten als in hun vaderland: het 'Hollandse recht'. Een grote rol bij de Hollandse en Vlaamse kolonisatie hebben de Mennonieten gespeeld. Vanwege godsdienstvervolgingen trokken zij naar Polen en hebben daar de moderne ontwikkelingen op het gebied van de waterstaatstechniek ingevoerd. Zij vestigden zich op de Danziger laagvlakte en trokken later stroomafwaarts van de Weichsel naar Torun. Hier kreeg het landschap een Hollands karakter. De plaatsnamen met het woord 'Olendry' herinneren nog aan een Hollandse afkomst.

Men veronderstelt dat er 1200 'Holländerdörfer' zijn geweest. Nog steeds is Hollands erfgoed herkenbaar: kerken, begraafplaatsen, boerderijen, molens, etcetera. Uit kaartvergelijkingen blijkt dat het middeleeuwse Hollandse erfgoed in Polen goed bewaard is gebleven. Een vergelijkingsanalyse tussen de geschiedenis van Hollandse kolonisten in het Alte Land en in Polen zal een belangrijke aanvulling geven op onze kennis over de Hollandse invloed op de ontginning van de Weichseldelta.

Geraadpleegde literatuur:

Beenakker, Jan, Geschiedenis van het Nederlandse veenland-schap, in Geografie, 3, nr. 4, 1994, pp. 6-11.

Borger, Guus J, Die mittelalterliche und frühneuzeitliche Marschen- und Moorbesiedlung in den Niederlanden, Einige Bemerkungen zum Forschungsstand, Siedlungsforschung, Band 2, Bonn, 1984, S.101-110.

Danner, Helga S. et al. (Ed.), Polder pioneers. The influence of Dutch engineers on water management in Europe, 1600-2000, Netherlands Geographical Studies, 338, Utrecht, 2005.

Koch, A.C.F., Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299, I,

Eind van de 7e eeuw tot 1222, 's-Gravenhage, 1970, S. 201-204.
Linden, H. van der, De Cope. Bijdrage tot de rechtsgeschiedenis van de openlegging der Hollands-Utrechtse laagvlakte, met twee kaarten, Assen, 1956.
Linden, Hendrik van der, De Oudhollandse veenstreek. Zijn unieke – canonwaardige – plaats in de Nederlandse historie, in Historisch Geografisch Tijdschrift, no 3, 2009, S. 97-108.

Dit artikel verschijnt dit kwartaal ook in Tijdinghen, het blad van de Stichting Oud Leimuiden-Rijnsaterwoude

Herinneringen aan en van Hein Verbij

Op Nieuwjaarsmorgen 2013 overleed H.J.A. (Hein) Verbij. Hij werd op 11 december 1928 te Hoogmade geboren als telg van de familie Verbij die rond 1810 vanuit Alphen aan den Rijn naar Hoogmade kwam. In 1958 nam Hein de leiding over van het molenmakersbedrijf 'Verbij', toen nog gelegen aan de Van Fenemalaan (voorheen de Voorwetering). Onder zijn leiding veranderden de werkzaamheden binnen het bedrijf van molenbouwers tot molenrestaurateurs, in nauwe samenwerking met Monumentenzorg en subsidieverstrekters. In 1978 was hij nog wel de aannemer van de bouw van het nieuwe gemeentehuis te Woubrugge, maar daarna hield het bedrijf zich vooral bezig met de restauratie van monumentale molens.

Als voorzitter van de Vereniging van Molenmakers bleef hij nauw betrokken bij het in stand houden van het molenaarsvak. Zijn laatste actieve project was de verplaatsing (2003) van de Bosmolen (nu

de Lagenwaardsemolen), die moest wijken voor de aanleg van de HSL.

Hein was ook geïnteresseerd in de historie van de gemeente Woubrugge/Jacobsvoude en jarenlang lid van onze vereniging. Belangstellend bezocht hij nog de voorjaarslezing van 2012 in de Drieluik te Hoogmade. Op verzoek van Jaap Haasbroek, die een artikel heeft geschreven over de Bospolder, stelde Hein Verbij zijn herinneringen aan de Bospolder op schrift. Later dit jaar komt er een speciale uitgave van de Jacobs ladder die geheel aan de Bospolder gewijd is. Als eerbetoon aan de heer Verbij plaatsen we nu al zijn aandeel.

Vanaf de Munnikenbrug in Leiderdorp over de Dwarswetering, richting Hoogmade, rijd je tot de Wittert van Hooglandbrug over de Zuidzijdervaart in de Bospolder, nu een grote bouwput. Eenmaal op de Van Klaverweijdweg heb je rechts de Piestpolder en links de Hoogmadeschepolder.

Vroeger was de Bospolder een eiland waar men geheel omheen kon varen. Dus een polder geheel omgeven door dijken, qua onderhoud een belangrijke kostenpost. De oppervlakte was 146 ha. Het zuidelijke deel van de polder was (na 1950) voor een groot gedeelte tuinbouwgebied: koudegrondtuinders, wat bollenteelt, meest heel kleine bedrijfjes. Later hebben zich er twee grotere bedrijven gevestigd, die van Borst en Valk. Hoofdzakelijk in het noordelijke deel van de polder waren er ook wat boerenbedrijven.

In 1947 waren de polderlasten 15 gulden per hectare. De poldervergaderingen waren altijd grimmig, als jongen ben ik een keer mee geweest. Mijn vader moest dan komen met de rekening voor het molenonderhoud, toen 140 gulden. De dijken kostten te veel, de molen was te duur, het water te hoog, de polderlasten te hoog en de kas was leeg.

Bosmolen

Nu naar de molen, zoals bekend een wipmolen, met een vlucht van 9,30 meter. De Bosmolen is gebouwd in 1836, heeft een stenen ondervoet en de romp is met riet gedekt. De wieken zijn van staal

en hebben een lengte van 21,30 meter. De wieken waren voorzien van een stroomlijn systeem Dekker. De opvoerhoogte van het water was ca. 1,55 meter. Doordat het land gekrompen was werd het scheprad te klein. Daarom is er in 1928 een schroefpomp aangebracht waardoor het water dieper weggemalen kon worden.

De Bosmolen op zijn oude plek.

Tot 1909 is de molen, ondanks het malende gedeelte, zoals wielen en schijven, bewoond geweest. Ook zijn er in de molen verschillende kinderen geboren (zie het boek van Tom Borst). Hoe dat eraan toeging is nu niet meer voor te stellen. In de overgeplaatste molen (sinds september 2003 Lagenwaardsemolen) is nog te zien waar de bedsteden gezeten hebben. Voor zover ik nog weet zijn de molenaars geweest: Jan Borst, Jaap Borst, Leen van der Pouw Kraan,

J. van Leeuwen, Joop Ludlage, Siem van der Laan, Vrouwenvelde, en Oostveen. Alleen de eerste drie zijn echt molenaar geweest, daarna ging het om de woning die bij de molen hoorde (want in die tijd was je al blij wanneer je een woning had).

De molen is altijd goed onderhouden, vooral wat betreft het gaande werk zoals de wieken, schijven en lagers, maar ook de ramen en deuren. De kap van de molen werd ieder jaar geteerd en enige slechte planken vervangen. Zo om de zes jaar werd de molen geschilderd, dat was rood met witte randen. Het schilderwerk werd uitgevoerd door Otte uit Hoogmade, de prijs hiervoor bedroeg ongeveer 100 gulden.

In die tijd waren de lonen een stuk lager, molenaar J. Borst kreeg bijvoorbeeld 100 gulden plus het viswater in de polder. Dat was altijd veel te kort, want in een regenperiode moest er soms dag en nacht gemalen worden. Bij iedere molen was er onvrede over het salaris, maar de boeren waren ook arm. In een molen van de Piestpolder (die allang verdwenen is) hakte molenaar Hein Koetsier in een balk:

Als God doet met boeren zoals boeren met de molenaar zal er menig boer ter helle vaar

Later zijn de molenaars georganiseerd in een bond (noot van de redactie: de Algemene Nederlandse Molenaarsbond, opgericht in 1898) en werd het iets beter en werd er ook meer aan de veiligheid gedaan. Zo moesten er om de draaiende delen in de molen hekjes worden aangebracht, dat kostte geld; de boeren noemden die voorziening 'rooie hekjes'.

In 1963 is de molen verkocht aan de gemeente Leiderdorp, maar alleen het vierkant waar de molen op stond. De rest, het erf, de voor- en achterwatergang, bleven eigendom van de boer die aan beide zijden van de molen land had en het vee over het molenerf moest kunnen verweiden van het ene stuk naar het andere. De gemeente Leiderdorp was een goede beheerder en heeft de molen goed onderhouden.

Nadat er een gemaal geplaatst was kwam de molen als maal-werktuig buiten bedrijf. Molenaar Leen van der Pouw Kraan heeft de watergangen gedicht, de pomp en het aandrijfwiel van de molen gedemonteerd, die toen nog alleen als berging in gebruik was.

foto collectie Jan Stigter:

Op de foto uit 1942: Kees Bax vaart vanaf de boerderij van Van der Meer over de Doespolderwetering naar de Bosmolen.

Molenaar Jan Borst werd in de wandeling Bavo Borst genoemd. Jan Borst was een brave man, hij ging iedere zondag naar de kerk, het dijkje af en de hele Kerkstraat door. Hij was, zoals men dat tegenwoordig noemt, een man met charisma. Zelfs het polderbestuur had veel respect voor hem. Volgens mij was hij niet dom maar wel een beetje een opschepper. Bavo was voorzitter van de Geitenfokvereniging. Vroeger hadden al de werkmensen een geit, of voor de melk of voor de slacht. Men noemde de geit ook wel een 'werkmanskoe'. Een keer per jaar was er op de plek waar nu de Coöp gevestigd is een geitenkeuring. Dan kwamen de 'bobo's' van het hoofdbestuur de geiten keuren en Jan Borst speelde daar een belangrijke rol in: de meeste geiten waren nakomelingen van zijn

bokken die een nachtje bij de geit kwamen slapen, en dan kwam er vanzelf een klein geitje.

Jan was een goede molenaar en was niet bang om een nacht door te malen wanneer dat nodig was. Maar hij was erg ruim met het smeren van de molen en dat deed hij met ...vet. De hele kap

van de molen was vet, heel vies. Hij liep altijd op klompen, zo ging hij ook de trap op. Gevolg van het smeren met vet en de klompen was dat hij eens van boven naar beneden viel langs de trap: schade een paar gekneusde ribben.

Eens per jaar, met nieuwjaar, kwamen alle molenaars (uit de omgeving) bij Verbij Nieuwjaar wensen. Daarbij kregen zij een rijksdaalder, twee borrels brandewijn en een sigaar. Dan werd er flink gekankerd op

de boeren en het polderbestuur. En onderling opscheppen en stoer doen tegenover elkaar ('nog even dit ...')

Na het overlijden van Jan Borst is zijn zoon Jaap op de molen gekomen. Hij woonde er alleen en was een groot liefhebber van dammen. Menigeen heeft daar een avond doorgebracht; dan was er de hele avond koffie die stond te pruttelen op het petroleumstel. Maar Jaap was ondeugend. Hij hield ook van voetbal en ook als de polder vol water stond ging hij daar naartoe. Hij ging dan bij de molenmaker langs, zeggen dat de molen kapot was of dat er een as warm liep. Hij naar de voetbal en de molenmaker naar de molen, die er niks deed en na afloop vertelde dat de as weer in orde was terwijl er niks gebeurd was. Jaap is later getrouwd en het dorp afgegaan. Leen van der Pouw Kraan is op de molen gaan wonen en heeft er nog even gemalen. Toen is er een machine geplaatst.

Voorheen was de polder, met uitzondering van een paar boerderijen en arbeidershuisjes, onbebouwd en geheel groen.

Met de aanleg van de N445 in 1957 (noot van de redactie: de N445 werd aangelegd op het voormalige traject van de Haarlemmermeerspoorlijn die in 1935 werd opgeheven) is de verandering begonnen. Door de aanleg van de A4, waarvoor het tracé tot op de kleilaag is uitgebaggerd en opgevuld met zand dat op de Braassem werd opgezogen en met onderladers, via Wijde Aa, Does en Dwarswatering, naar het tracé werd gebracht, werd de polder versnipperd. De tuinders, die toen hun kans zagen, zijn later opgekocht (voor de HSL) of gestopt. De eerste niet-agrarische-bedrijven die zich in Bospolder vestigden waren aan de kant van Hoogmade het slopersbedrijf Van der Pouw Kraan en aan de Leiderdorpse kant het AC-restaurant en de Pannenkoekenboerderij. (Noot van de redactie: binnenkort zal aan de Leiderdorpse kant een IKEA vestiging verrijzen en wordt de Pannenkoekenboerderij verplaatst in de richting van het Ghoy-bos).

H. Verbij

Daarna bezoeken we het koninklijk landgoed de Horsten. Het landschap van de Horsten is in een aantal opzichten bijzonder. Het is een mooi en aaneengesloten groot groengebied in de randstad van wel 415 ha. en er valt historisch het een en ander over te vertellen. Maar het gebied is vooral landschappelijk interessant vanwege de ligging op de kruising tussen de noord-zuid lopende oude duingedeelten en het er haaks op staande stroomgebied van de oude Rijn.

Programma

9.30 uur	vertrek van de bus vanaf de Batehof in Woubrugge
9.45 uur	vertrek van de bus in Hoogmade (Hervormde kerk)
ca. 17.00 uur	terugkomst in Woubrugge / Hoogmade

Opgeven vóór 22 april via de e-mail of per telefoon, met opgave van het aantal personen. De eigen bijdrage voor de deelnemers is € 35,00 p.p. voor leden, en € 40,00 voor niet-leden. Betaling bij voorkeur bij Arjen Schreuder of Frits Rohling, en anders in de bus.

Arjen Schreuder tel. 0172-518586 of arjenschreuder@casema.nl
Frits Rohling tel. 071-5018645 of tjerkhiddes@kpnplanet.nl

Voorjaarsexcursie Louwman Automuseum en landgoed de Horsten op 11 mei 2013

Op zaterdag 11 mei organiseert de vereniging een excursie naar Wassenaar, waar het Louwman automuseum en het koninklijk landgoed de Horsten worden bezocht.

Het Louwman Museum herbergt 's werelds oudste privécollectie automobielen, bijeengebracht door twee generaties van de familie Louwman. De basis werd reeds in 1934 gelegd en inmiddels omvat de verzameling ruim 230 antieke en klassieke automobielen. Kenners beschouwen de collectie als één van de mooiste ter wereld. Na de rondleiding, die overigens geen technisch karakter draagt, volgt een lunch in het museum.

MUSEA: Je houdt ervan; je geeft er om

door Ton Meester

Ons museum Van Hemessen is zo'n museum waarvan je wel móét houden. Want het beschikt over een etage vol met herinneringen aan het rijke verleden van Woubrugge en Hoogmade. Wij proberen dit museum in stand te houden en dat gaat niet zomaar. Daar hebben wij hulp bij nodig. Gelukkig beschikt het museum al over een groot aantal vrijwilligers, die van veel markten thuis zijn. Maar zoals het met zoveel culturele instellingen gaat, vormen voor ons museum de financiën ook een probleem. In 2012 kon ruim € 1.900 aan het 'vermogen' van de stichting worden toegevoegd. Met dank aan de belastingdienst omdat de stichting tegenwoordig de BTW kan verrekenen. Dat 'vermogen' is nu € 2.600 maar zou zonder de donaties die in 2012 werden ontvangen (ongeveer € 2.500 in totaal) een schamele € 100 zijn!

Films op website van museum

door Ewout van der Dussen

Afdruk van een beeldje van de oude film; helaas niet de kwaliteit die u van onze foto's gewend bent.

Naast een bezoek aan ons museum in de Dokter Lothlaan kan ook het bekijken van de website van het museum - www.museumwoubrugge.nl - tot verrassingen leiden.

Onder de handen van Rinus Rodenburg groeit de website snel.

Er is al een begin gemaakt met het tonen van voorwerpen uit de collectie, en er staan ook filmpjes (waarvan we hopen er nog meer te krijgen), op de website. En dat is extra mooi omdat die niet in het museum zijn te zien. Bijvoorbeeld een van de 'Open Dag Waterrecreatie 2012', een stukje recente historie, dat vanzelf oud wordt.

Maar er zijn ook oude gedigitaliseerde filmpjes, zoals die van een kermis op het weiland van Kroes, schaatsen op de Wetering, Sinterklaas die de dansles in 1978 bezoekt en de viering van 25 jaar Koninginnedag in 1973.

Nieuw op de site is een filmpje van het inhalen van een nieuwe busdienst van West-Nederland in 1979. Deze buslijn voerde door het Alphen Haringvliet; de eerste bus werd op de Vierambachtsweg door de fanfare uit Woubrugge opgewacht en feestelijk het dorp ingehaald. Een familielid van Rinus legde de gebeurtenis op film vast.

Rinus Rodenburg doet een oproep om oude filmpjes over Woubrugge bij het museum in te leveren: "Vaak liggen er nog oude filmpjes op zolder en hebben de mensen geen filmapparaat meer. Gedigitaliseerd kan iedereen ze op de website van het museum bekijken."

Binnenkort hoopt hij voor het museum een kopie te krijgen van een film over de laatste tewaterlating van een boot van de werf De Dageraad. Die film wordt met een subsidie van de gemeente Alphen aan den Rijn voor de historische vereniging van Alphen gedigitaliseerd.

